

Celo leto 120 dn. Inzerati ali oglasila se
porečunajo po dogovoru; pri večkratnem
inzeriranju primeren popust. Upravišтво
sprejema naročnino, inzerate in reklamacije.

Telefon Interurban št. 113.

STRAŽA

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo

Poštšina plačana v gotovini.

STRAŽA izhaja v ponedeljek, sredo in petek.
Uredništvo in upravišтво je v Mariboru,
Koroška cesta št. 5 Z uredništvom se more
govoriti vsaki dan samo od 11. do 12. ure.
Rokopisi se ne vračajo.

Nesprejete reklamacije so poštnine proste.
Telefon Interurban št. 113.

68. števil.

Maribor, dne 6. junija 1928.

Letnik XV.

Deklaracija beograjske vlade.

Vladna deklaracija je značilen izdelek beograjske
vladne gospode. Vodena je in brezbarvna ter molči rav-
no tam, kjer bi bilo treba jasne in odločne besede. Ni
ptič ne miš in z njo je zadovoljna samo vlada, vsi dru-
gi pa nezadovoljni. Po govoru Ljube Jovanovića je bilo
pričakovati, da se bo vlada jasno izjavila za sporazum
in po tej svoji izjavi izvajala tudi posledice. To se pa
ni zgodilo.

Vidovdanske ustave sicer ne naglašajo, govori pa
vendar o troimenskem narodu in edina pozitivna stvar
na njej je napoved osemnajstih zakonov, vse drugo so
pa gole fraze, katere si lahko vsak po svoje tolmači.

V zunanje-političnem delu omenja spor med Nem-
čijo in Francijo ter pravi, da je »Srbija« na vprašanju
reparacij direktno zainteresirana, ker ji je obljubljeno.
5 odstotkov od svote, ki jo mora Nemčija plačati kot
vojno odškodnino. Iz tega se da razumeti, da vežejo in-
teresi SHS državo s Francijo, kako daleč pa gredo naše
vezi s Francijo, pa ni rečeno niti z eno besedo, kakor se
tudi pogreša vsaka označitev naših odnosov do so-
sednjih držav zlasti do Bolgarije in pa do Italije, s ka-
tero sedijo naši delegati baš sedaj na zelo važni kon-
ferenci. V zunanji politiki je vse polno pojavov, ki nam
ne bi smeli ostati indiferentni, vlada pa vidi samo po-
ruhrski konflikt ter pravi:

Vsi ti pojavi nas spominjajo, da se ne udajamo
brezbrižnosti, da bodo nasproti nam vse obveznosti iz
mirovne pogodbe izpolnjene. Zato smo dolžni nasproti
svojemu narodu, ki je toliko dal za osvoboditev in uje-
dinjenje, da se oziramo na te pojave in pričemo z deli,
ki so jih zunanji dogodki stavili na dnevni red, da bi se
zadostilo neodložljivim državnim potrebam. Kraljeva
vlada, noseča odgovornost za varnost v državi in za iz-
polnjevanje mirovne pogodbe, in globoko se zavedajo-
ča svoje dolžnosti, da to odgovornost vidi, se je pravo-
časno pobrignila za ustvaritev zveze z onimi državami,
ki jim preti ista nevarnost, da se prekrši stvoreno stanje
ki je utrjeno z mednarodnimi pogodbami. Delujoč v
duhu, da se ohrani mir, in v pravcu te politike, bo
kraljeva vlada predložila narodni skupščini zakon o
ustroju narodne vojske. S tem zakonom se v nekat-
rih formacijah vojske skrajša doba službovanja, ven-
dar se pri tem ne bo zmanjšala sposobnost in priprav-
ljenost vojske za obrambo države. Ali če delamo za
ohranitev državne celote in njene neodvisnosti, ne bi
mogli napredovati brez drugih zakonov, ki so važen
predpogoj za naš nacionalni razvoj, zato moramo
skrbeti za konsolidacijo države na znotraj z reševan-
jem vprašanj, ki jih razvoj naših notranjih razmer
stavlja na dnevni red.

Vlada se čuti popolnoma varno in napoveduje tako
celo notranjo konsolidacijo države. Radikali mislijo,
da bo treba samo še nekoliko popravljati, izpreminjati
in izpopolnjevati, pa bo država urejena in vse bo zado-
voljno, v prvi vrsti seveda oni sami, ker so na vladi in
ker ni nevarnosti, da bi jo morali pustiti. Da deklaracija
ne omenja ustave, je dobro preračunano, ker so radikali
vedno pri volji ustavo izvajati ali pa jo revidirati, če
bi bilo to potrebno, da se obdrži na oblasti. Današnji
oblastniki nimajo navade, da bi to ali ono storili, ker
je dobro, temveč kar storijo iznaja le iz vidika osebnih
koristi in pa želje po oblasti.

Tokrat so radikali posebno zanimivi po svoji takti-
ki. Dobro se zavedajo vseh težav svojega položaja in
ravno radi tega, ker so težave velike, je spisana dekla-
racija s flegmatičnim mirom in skoraj v brezskrbnem
tonu, kakor da bi bila radikalom vlada kar za štiri leta
zajamčena. Radikali so dobro opazili, kako nestrujno
čakajo na deklaracijo od ene strani demokrati, z druge
pa revizionisti. Če bi se izjavili za revizijo, bi planili
kvišku demokrati, če bi pa revizijo odklanjali, bi pa
revizionisti začeli ostrejši boj. Radikalom ni sodilo ne
eno ne drugo, zato so se demokratom polaskali s troi-
menskim narodom, revizioniste pa mirijo s tem, da
ustave niso niti omenili. To je seveda malo, radikali
bodo pa rekli, da je veliko, ker niso parcelacije označili
za svojo glavno nalogo.

Samoradikalna vlada skuša s svojo deklaracijo
predstaviti notranji položaj naše države kot popolnoma
normalen in z obljubo popravljanja uvaža politiko ča-
kanja in premirja. Ta stagnacija v reševanju notranjih
problemov dokazuje, da v radikalni stranki ni stalne in
enotne smeri glede našega notranjega problema. Vse se
prepušča času in slučaju in tako nastane politika ča-
kanja in utrujenost ter taktika dobrih živcev, ki bo pa
končno nevarna tudi za vlado, ki se že sedaj poslužuje
neodločnosti kot svojega najmočnejšega orožja.

Politični položaj.

Izjava predsednika Jugoslovanskega kluba. Beo-
grajsko »Vreme«, ki posebno rado intrigira, je pisalo
pred vsemi drugimi listi, ki se ogrevajo za demokrate,

da je revizionističen blok nesložen, da bi Radić in Ko-
rošec zapustila Spaha, voditelja Jugoslov. muslimanske
organizacije, če bi sporazum z Beogradom to zahteval,
in da bi se tudi brez JMO pogajala s katerokoli srbsko
stranko. Urednik glasila JMO »Pravda« je posetil pred-
sednika Jugoslovanskega kluba dr. Korošca in ta mu je
glede demokratskega govorenja o nespornosti izja-
vil: »Te vesti ne odgovarjajo resnici. Stranke takozva-
nega revizionističnega bloka so se od početka zedinile
v načelu, da je njihov cilj revizija ustave, a o taktiki in
o metodah se dogovarjajo od slučaja do slučaja. Glede
zunanje politike, ocenjevanja dogodkov s stališča sve-
tovnega nazora, glede socijalnih vprašanj itd., ima vsa-
ka stranka svoje stališče, ker te stvari niso bile pred-
met našega sporazuma. Tukaj ima vsaka stranka svo-
bodne roke. Tako na primer gleda naša stranka druga-
če na nemško vprašanje nego gospod Radić, to da to ni
nobena zapreka, da ne gremo v velikih ustavnih vpra-
šanjih skupaj.« — Nato se je dr. Korošec še izrekel gle-
de Bosne: »Tako naše slovensko, kakor banovinsko
hrvatsko vprašanje je težko, a najtežje je bosansko. Za
muslimane v Bosni in Hercegovini se bore i Hrvati i
Srbi. Na kateri strani bodo muslimani, tam je večina.
Zaradi tega bo še dolgo časa ena stranka napram mu-
slimanom zelo nerazpoložena. Zdej je vrsta na Srbi-
in sednja parlamentarna situacija ni ugodna sporaz-
umu. Radikali so bolj zainteresirani na Bosni in Herce-
govini nego demokrati, ker so dobili znatno število ma-
datov in imajo iz Bosne nekaj jakih ljudi, kakor so dr.
Srškić in dr. Andrić. A baš sedaj so oni na vladi. Oni
so tista stranka, s katero nameravamo skleniti sporaz-
um. Mi Slovenci vas v sedanjem vašem položaju ne bo-
mo zapustili. Mi se bomo držali zagrebskega pakta, do-
kter se ga bodo držale tudi vse druge stranke. Naše me-
sto je vedno na strani pristašev avtonomije.

Radiceva stranka o vladni deklaraciji. Radić je v
svojem zadnjem govoru na Telovo in pa v izjavi, ki jo
je dal dopisniku »Jutarnjega lista« povdarjal, da gleda
radikalna stranka vprašanje sporazuma le s stališča
oportunitete z ozirom na zunanji položaj. V Zagreb so
poslali celo dr. Peleša, da bi poskusil odrepi hrvatsko
inteligenco od hrvatskih seljakov. Radikali zahtevajo
od Hrvatov, naj formulirajo svoje zahteve in oblast jim
ponujajo, ko sporazum še ni konkretiziran. To je očivid-
no igra. Deklaracija govori sedaj o troimenskem narodu,
o katerem ni govora niti v ustavi, ki pozna samo
Srbe, Hrvate in Slovence. HRSS je na svoji seji utrdila,
da je Pašičeva deklaracija pravi čudež duševne omeje-
nosti in politične nesposobnosti ter je ravno tako praz-
na, kakor razne dunajske ponudbe leta 1918. S tako de-
klaracijo preprečuje vlada sporazum, čeprav ji ga sve-
tujejo tudi njeni najboljši prijatelji v inozemstvu.

Radikali in Nemci. Vojvodinski Nemci delajo ve-
like priprave za proslavo dvestoletnice, odkar so se na-
selili v Vojvodini. Na to proslavo nameravajo povabiti
Pašića in celo vlado. Tako se Nemci vedno bolj pri-
bližujejo radikalom ter bo vlada na to povabila najbrž
pristala, ker ji je veliko na tem ležeče, da si zagotovi
nemške glasove v parlamentu.

Boj za eno črko. Skoro pri vsakem Radićevem go-
voru se pulijo režimovci za kako besedo. Po govoru, ki
ga je imel po volitvah, so se dolgo prerekali radi »ma-
garca« v zagrebskem ali pa v beograjskem pomenu, se-
daj, ko je na Telovo zopet govoril, se pa celo lovijo
okrog ene črke. Radić je govoril o kralju in o vladi
in neki zagrebski detektiv pravi, da je potem tudi
zaklical: »Dolje s njim!« — kar naj bi se nanašalo na
kralja, dočim trdijo drugi, da je rekel: »Dolje s njima!«
(vlada). Radi tega se je celo pokrajinski namestnik iz
Zagreba vozil v Beograd referirat in razni listi so pisa-
li, kako bodo Radića zaprli, drugi so pa trdili, da je
vse skupaj prazno besedičenje. Sedaj so se pa že precej
prepričali, da Radić, če je sploh komu klical »dolje«, ni
rekel »z njim«, temveč »z njimi«.

Po svetu.

Bolgarski dohod do morja. Bolgarski ministrski
sveč pod predsedstvom Stambolijskega je razpravljaj na
zadnji seji vprašanje dohoda do morja za Bolgarijo. —
Sklenili so, da Bolgarija ne sprejme drugačnega dohoda
do morja, kakor le preko avtonomnega bolgarskega
ozemlja. V tem oziru se drži Bolgarija določil mirovne
pogodbe, sklenjene in podpisane v Neuilly-ju, ki je za-
vezniki ne moreje spremeniti brez pristanka Bolgarije.

Lozanska konferenca je radi nesoglasja med zavez-
niki in Turki v vprašanju finančnih klavzul še vedno v
težavnem položaju. Zavezniki zahtevajo izplačilo obre-
sti turških dolgov v zlatu, dočim so pripravljeni Turki
plačati v francoskih bankovcih. Izmet paša je katego-
rično izjavil, da turške finančne možnosti ne dopu-
ščajo državi takega bremena. Turški delegati so od-
klonili vse tozadevne zavezniške predloge, kar so moti-
virali s tem, da ne morejo dopustiti, da bi kdo kršil
suvereniteto turške države. Zavezniški delegati so pričo
turške odklonitve sprevideli, da je nadaljevanje poga-

vanj v tej točki brezuspešno in da bo treba poiskati nov
način za nadaljne razgovore. Odločitev v tem vprašanju
pripada zavezniškim državam.

Pogajanja med Rusijo in Japonsko. Zadnjič ozna-
čeni trgovski dogovori med Rusijo in Japonsko so zdru-
ženi tudi s pogajanjimi političnega značaja. Vršijo se v
Tokio in od ruske strani jim vodi Joffe. Rusija zahteva:
1. juridično priznanje, 2. razveljavljenje portsmutske
pogodbe, ki krši suverena prava Rusije, 3. brisanje med-
vojnih dolgov, za katere sovjetska vlada slej ko prej
ne prevzema nobene odgovornosti. Pač pa je Rusija pri-
pravljena dati Japonski severni Sahalin, ki vsebuje les-
na bogatstva, v najem za eno milijardo zlatih rubljev.
Na Japonskem je jako močna struja za priznanje sov-
jetske vlade. Zahteva sovjetske vlade, da se razveljavi
portsmutska pogodba, je napravila globok vtis, ker se
vidi v njej močna nacionalna smer sovjetske politike.

Beleške.

Vlada in kipar Meštrović. Slavni kipar Ivan Me-
štrović je že leta 1919 predal SHS vladi 48 svojih naj-
večjih del proti plačevanju mesečne rente. Vlada je
skozil dve leti plačevala dogovorjeno rento, sedaj pa že
tri leta nič ne plača in prevzete umetnine ležijo po
kletih in se kvarijo. Umetnik je svoja dela že večkrat
zahteval, da bi jih lahko razstavil, pa ni dobil niti od-
govora, kakor tudi ne dobi denarja. Ko je prišel ta
kulturni škandal v javnost, so začeli nekateri beograjski
listi in predvsem radikalna »Samouprava« Meštrovića
še napadati ter mu očitati, kot da bi imel bogzna kaj od
vlade.

Nerednosti pri reparacijski komisiji. Pod naslovom
»Mafija v Wiesbadenu« prinašajo beograjske »Novosti«
gorostasne očitke naši reparacijski komisiji v Wiesba-
denu v Nemčiji. Člani komisije so razvili naravnost iz-
borno organizirano korupcijo ter si služijo pri tem mi-
lijone. Oškodovalci so državo že za ogromne svote. Dopis
beograjskih »Novosti« je iz samega Wiesbadena. Tu se
Nemci pritožujejo, da mora vsakdo, ki hoče Jugoslaviji
v reparacijske svrhe prodati kako stvar, poprej plačati
40—50 odstotno provizijo posebnemu agentu, ki je na-
laš za to nastavljen od komisije. Takih agentov ima
komisija nastavljenih v vseh krajih Nemčije ter se
sploh vse kupčije vršijo preko njih. Neki tak agent de-
la v Berlinu na ta način, da mami industrijalce z raz-
nimi oglasi, da mu nasedejo, to je, da sklenejo pogodbo
za dobavo raznega materiala, ker pa mora pogodbo
še potrditi komisija v Wiesbadenu, radi tega je tvornič-
ar prisiljen plačati provizijo, ker bi mu reparacijska
komisija drugače pogodbo razveljavila. Mnogo podjetij
je že vložilo tožbo radi takšnega postopanja in Nemčija
se namerava obrniti na našo vlado, naj zadevo razčisti.
Člane reparacijske komisije bi se moralo že davno od-
poklicati ter staviti pred sodišče, ker ne škodujejo dr-
žavi samo v materialnem pogledu, temveč ji jemljejo
tudi še zadnji ostanek ugleda, ki ga še ima.

Draga knjiga. Beograjski »Novi list« prinaša ta-le
primer sinekure in korupcije. Eden od naših profesor-
jev, ki seveda ne misli sedaj na štrajk ali na ostavko,
je po treh letih dovršil neko svojo knjigo v francoščini.
in vlada ga je radi tega dela poslala v Pariz. Če se se-
šteje vse, kar je dobil kot plačilo v frankih in kar je
prejel na rednih dohodkih in na izrednih »subvencijah«
ter se porazdeli na vseh strani te knjige, vidimo, da stane
vsaka stran nič manj in nič več kot 1000 frankov, kar
znači po sedanjem tečaju 6500 D.

Dnevne novice.

Sveta birma v dekanijah Slov. Bistrica in Vuzenica
ter na sloveči Ptujski gori se je vršila ob obilni ude-
ležbi duhovščine in vernega ljudstva v času od 21. ma-
ja do 3. junija t. l. V posameznih župnijah je bilo bir-
manih in sicer v Sp. Poljskavi 332, v Slov. Bistrici 1055,
v Makolah 420, v Poljčanah 573, v Vuzenici 751, v Vu-
brodu 223, v Ribnici na Pohorju 296 in pri M. B. na
Ptujski gori 333; njih skupno število z mariborskimi
znaša 5412.

Družba duhovnikov lavantinske škofije. Redni ob-
ni zbor se vrši v ponedeljek, dne 25. junija 1928 ob 10.
uri v kn.-šk. ordinariatski pisarni v Mariboru. Dnevni
red: 1. Branje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. Po-
ročilo tajnika in blagajnika. 3. Volitev odbora in nad-
zorstva na podlagi izpremenjenih pravil. 4. Določitev
članarine. 5. Slučajnosti. — Ako ob določeni uri ne bo
navzočih dosti članov, se vrši čez pol ure občni zbor,
ki sklepa ne oziraje se na število članov. V Mariboru,
dne 5. junija 1928. — Martin Matek, predsednik.

Važno za duhovnike! Pokrajinska uprava za Slove-
nijo je potrdila na izrednem občnem zboru dne 23. no-
vembra 1922 izpremenjena pravila Družbe duhovnikov,
po katerih je odslej ime družbe: Vzajemnost, društvo
duhovnikov lavantinske škofije. Po teh pravilih je zelo
razširjen delokrog društva, kar je razvidno iz §§ 2 in 3.

ki se glasila: § 2. Namen. Društvo je stanovsko-ekonomsko. Njega namen je: a) pospeševati stanovske interese in gnetni prospek duhovščine; b) nuditi duhovnikom stanovsko obrambo in skupno nastopati v obrambo vere in Cerkev; c) podpirati podpore potrebne člane z denarnimi zneski. — § 3. Sredstva. Društvo dosega svoj namen: a) da izdaja spise in knjige za duhovnike; b) da ustanovi osrednjo knjižnico za celo škofijo; c) da brani čast in dobro ime duhovnikov; d) da duhovnike v potrebi po možnosti s svetom in z navodili podpira in jim nudi pomoč; e) da organizira člane in po njih ljudstvo v obrambo in zagotovitev cerkvenih pravic; f) da pomaga in posreduje svojim članom in po njih cerkvam pri dobavi raznih potrebščin; g) da organizira in pomaga organizirati katoliške naprave; h) da ustanovi za svoje člane-duhovnike zavarovalnico za starost, nezgode in onemoglost ter bolnišnico; i) da ustanovi za duhovnike in cerkve hranilnico in posojilnico ter nabavno zadrugo. — Za prospek društva je potrebno sodelovanje vseh lavantinskih duhovnikov, potreben tudi razgovor o novih namerah društva. Zato se vabijo vsi člani, da se v prav obilnem številu udeležijo zgoraj naznanjenega občnega zbora. Duhovniki, ki še niso člani, pa naj kmalu prijavijo svoj pristop!

Častitim gospodom duhovnikom! Izpremema v direktorju 1923. Ker za dan 14. junija določenega ofi- cija Euch. Cordis Jesu še ni, se moli dotični dan bre- vir po naslednjem direktoriju: 13. Junii: Vesp. (Ps. fer.) a cap. de seq. (m. 3. v., Ant. O Doctor) com. prae. — 14. Junii: S. Basili Ep. C. E. D. dupl. c. a. in M. Gl. Cr. — In 2. Vesp. (Ps. fer. Ant. O Doctor) com. seq.

Zopet en korak naprej? k koncentraciji naprednih sil. Mladinska policajdemokratska glasila so v zadnjem času zopet pridno gonila dr. Kukovčeve lajne o kon- centraciji naprednih sil v boju proti klerikalizmu. SKS je odklonila ta skupni korak, NSS se zopet ni odzvala obupnim dr. Kukovčevim klicem, a naravnost zasu- nico so prismoili tej koncentraciji staroliberalci pod vod- stvom dr. Ravniharja in Trillerja. Zagrebški «Jutarnji list» in «Tabor» poročata: Dr. Triller se je mudil v Beo- gradu, kjer je konferiral s predsednikom skupščine g. Ljubo Jovanovičem, pravosodnim ministrom dr. Marko vičem in dr. Zupaničem. Ob tej priliki so se posvetovali o združitvi dr. Ravniharjeve skupine z radikalno stran- ko, ki bi potem dobila za Slovenijo novo ime. Nadalje poroča «Tabor»: Konferenca je vzbudila v političnih krogih pravo senzacijo. Podrobnosti se drže tajno. Za- grebški listi so mnenja, da je konferenca važna osobito z ozirom na znani dogovor med demokrati in dr. Rav- niharjevo skupino glede skupnega mandata v Ljubljani. Prof. Reisner bi moral dne 1. januarja 1924 mandat od- ločiti in bi na njegovo mesto stopil dr. Ravnihar, ki bi se potem priključil radikalom. Demokrati so upravičeno ogorčeni nad mešetarjenjem dr. Ravniharja in dr. Tri- llerja. Tako je torej storjen zopet en korak glede kon- centracije in sicer ne naprej, ampak nazaj. Dr. Kukovec ima pač smolo, vse, za kar prime v svojem obupu, se mu odtrga in on tone in tone Ne bomo se nič ču- dili, če bi se tudi dr. Kukovec začel posvetovati z ra- dikali glede fuzije žalostnih JDS preostankov z radi- kali. Torej 1. januarja 1924 bodo izgubili mladoliberal- ci svojega zadnjega parlamentarnega zastopnika, a ven- dar še vedno razglašajo, da se njihove ideje širijo in da razmišlja dr. Kukovec o dalekosežnih načrtih za bo- dočnost Kljub dejstvu, da jo je dr. Kukovec do- slej vedno polomil, dokler ni slovenskih demokratov popolnoma zlomil, a vendar je še ostal naprednjak . . in to je njegova tolažba za bodočnost. . . .

Občni zbor Jugoslovanske Matice se je vršil dne 3. t. m. v prostorih celjskega Narodnega doma. Po na- rodno obrambnih govorih in rodoljubnih debatah je posegel vmes tudi dr. Ogrizek iz Celja, ki je kot zastop- nik SLS vprašal, kaj se je ukrenilo od strani zbora v zadevi konflikta z ptujsko Orjuno. Predsednik Matice dr. Ravnihar je namreč po policajdemokratski navadi se potegnil v imenu Matice za ptujske in mariborske orjuncе, katerim je prepovedala pokrajinska vlada na- daljno razbijanje, pretepanje in pljuvanje v dame. Za take ljudi se je torej potegnil sicer «nepristranski» rodoljub dr. Ravnihar v imenu «čisto nadstrankarske» Jugoslovanske Matice. «Narod» poroča, da je od dr. Ogrizeka tozadevno interpelirani dr. Ravnihar izjavil, da ravnokar izrečena obdolžitev glede njegovega nad- strankarstva ne odgovarja resnici in da je vodstvo Ma- tice tudi v tem slučaju ostalo zvesto svojim kulturnim in karitativnim ciljem. Po dolgem razmotrivanju gle- de dr. Ravniharjevega posredovanja v obrambo raz- bojniških orjuncеv se je po «Narodu» dosegel formalni sporazum in interpellant se je zadovoljil s pojasnili. No, bomo videli. Konečno so izvolili zborovalci sledeči od- bor: predsednik dr. Vladimir Ravnihar, odborniki: dr. Puc, Franja dr. Tavčarjeva, dv. svetnik dr. Regally, A. Brandner, G. Cvek, vseuč. profesor dr. Ehrlich, inž. Resman, župnik F. Finžgar, N. Velikonja, univ. prof. dr. Srebrnič, vl. sv. dr. Vodopivec, viš. šol. nadz. We- ster, dr. A. Urbanc in Saša Železnikar. Za mariborski okraj: Ljudmila Poljančeva, prof. dr. Kovačič, nadz. juž. žel. Mohorko, prof. Ribarič in dr. Janko Kotnik. Za Celje: okr. šol. nadz. L. Černěj in gimn. ravnatelj A. Jeršinovec. Za Kamnik: A. Slatner, za Litijo: vl. svet. Podboj, za Logatec: notar Tavzes, za Novo mesto: vl. svetnik prof. Seidl, za Ptuj: učitelj Šerona. Za pregled- nika računov sta bila izvoljena dosedanja preglednika rač. sv. Srebrnič in banč. uradnik Leban.

Tudi naš vojni minister zadene katero pravo. Višji častniki, ki imajo ob delavnih ter praznikih zelo mnogo prostega časa, so prirejali ravno ob praznikih ter nedeljah razne vojaške prireditve in zabave, pri ka- terih je moralo pomagati moštvo in sodelovati nižji čast- niki. Vojni minister je izdal sedaj naredbo, po kateri

mora biti za oficirje in moštvo nedelja dan vsestran- skega počitka.

Kdaj bodo letos šolske počitnice? Sliši se od neka- terih strani, da namerava baje višji šolski svet letos zo- pet odrediti sklep šolskega leta tudi za ljudske šole z dnem 28. junija, kakor na veliko nevoljo kmetskega prebivalstva lansko leto. Ljudstvo je lani protestiralo, učiteljstvo je ugovarjalo, ker celi mesec oktober ni bilo pravega pouka radi pomanjkanja otrok — ali naj bo to vse zastoj? Ali naj zmaga zopet trmasta volja neka- terih gospodov centralistov pri zeleni mizi? Ali bo res treba iti s kolom nad nje, da jim odpremo oči? Kmetsko ljudstvo vendar ne zahteva jesenskih počitnic za igračo ali za kratek čas, ampak iz resnične potrebe. Mesca ju- lija in avgusta je še daljši dan, otrok lahko pred šolo še napase živino, popoldne ob 3. uri je že zopet doma za pašo; tako lahko obiskuje šolo in pomaga tudi doma. Če bi pa šola pričela že mesca septembra, bo otrok radi krajšega dnevnega časa prisiljen, opustiti ali šolo ali pa domače delo; oboje se ne da združiti. Če bi bila potre- ba izpremema časa šolskih počitnic, bi njo bila prav gotovo izvršila napredna šolska oblast v bivši Avstriji; toda tega ni storila, ker je ljudstvo zahtevalo jesenske počitnice. Zdaj, ko naj obvelja povsod brezsrčni, proti- ljudski centralizem, ko naj ljudstvo plača in molči, se- daj mu hočejo brezobzirni birokrati obesiti na rame težko breme, da ga nosi kot suženj suhih paragrafov. Ljudstvo pa ječi pod težko krivično butaro in se vpra- šuje: Ali je to tisti slovenski raj, tisti zlati jugoslovans- ki vek, ki ste ga nam obetali l. 1918? Bridko ste nas varali, a lažnjivcu se verjame samo enkrat in nikdar več! Pozivamo zato vse merodajne kroge, da preprečijo nevarno nakano teh gospodov in vržejo centralizem iz ljudskih šol; mi zahtevamo jesenske počitnice! Naši o- troci ne obiskujejo zato šole, da nekateri gospodje, ki jih je politična moč postavila na čelo pedagogičnih na- prav, brez ozira na stanovsko sposobnost, na njih po- iskušajo nove metode in proučujejo razne probleme; ne, od voditeljev zahtevamo dovršeno znanje in jasno spo- znavanje ljudskih potreb. In taka potreba so pri pre- bivalstvu na deželi jesenske šolske počitnice! Mi jih za- htevamo in jih hočemo tudi imeti!

Kap ga je zadela. Iz Zreč pri Konjicah nam poroča- jo: Gospod Kekič Lazar, lastnik tukajšnjega premogov- nika se je podal v Jelenje, da tam uravna opravke pri Bratovski skladnici rudarski. Potoma ga je v Celju za- dela kap, da je umrl. Imenovani se je iz kmetske obi- telji povsod do znamenitega obrtnika. Blaga duša je rada podpirala dobre namene.

Čudna oprostitev polkovnika Vašiča. Približno pred enim letom je naša vlada naročila v Avstriji večjo koli- čino orožja in municije. V to svrhu je poslala na Dunaj posebno delegacijo, na čelu katere je bil polkovnik Va- šič. Ta je na Dunaju stopil v zvezo z jugoslovanskim posredovalcem Jovanom Sretenovičem ter preko njega sklenil pogodbo za nabavo materiala za 13,5 milijonov dinarjev. Ministrstvo financ pa je izvedelo, da si je pol- kovnik Vašič pri tej kupčiji izgovoril prav mastno pro- vizijo. Ministrstvo je poslalo na Dunaj dva svoja de- tektiva, ki sta se skrila v hotelski sobi, kjer se je imela pogodba izvršiti. V sobi so bili polkovnik Vašič, Mih. Sovič in neki Matovič, vsi člani delegacije. Dogovarjali so se o pogodbi ter so sklenili, da sprejmejo Sretenovi- čevo ponudbo za 13,5 mil., ne pa od neke druge tvrde, ki je zahtevala za ravno isti material samo 10 mil. D. Polkovnik Vašič je pri tem ponujal svojima drugoma vsakemu po 100.000 din. provizije. V tem trenutku pa sta stopila detektiva iz svojega skrivališča ter sta takoj o celi stvari sestavila zapisnik. Celo delegacijo so potem odpoklicali ter so člane stavili pred sodišče. Te dni je sodila vojaška sodnija polkovnika Vašiča ter ga opro- stila, češ, da nima zadostnih dokazov. Ta razsodba meče žalostno luč na razmere v naši armadi, ki bi se ravno najbolj morala čuvati, da ne zagazi v takšne nečedne afere.

Zakaj se v Bosni ljudi zapira? O desperatnih raz- merah v Bosni smo že dovolj pisali. Današnji vlastod- ržci so Bosno v resnici že izpremenili v to, kar je bila pod turško oblastjo, namreč v pašaluk, s katerim dela- jo, kar hočejo. Zlasti mogočni so okrajni glavarji, ki so seveda sami Srbi. Tako imajo v Maglaju glavarja, ki ne mara plačevati delavcev za svoje posestvo, temveč eno- stavno, kadar je potrebno kako delo na posestvu zapre par ljudi pod različnimi izgovori ter jih pošlje na svoje polje na tlako. Zato mu morajo reveži pa še za hrano plačevati na dan 40 dinarjev ter dela na ta način glavar zelo dober «kšeft». Zapira pa ljudi za vsako malenkost, zlasti take, o katerih ve, da so dobri delavci. Nekemu kmetu je prisodil 4 dni zapora, ker je odnesel iz drž. hoste par vej in ga je v zaporu porabil za to, da mu je obdelal njegov vrt. Ker pa v štirih dneh ni bil gotov, mu je radi tega, ker je med delom vtrgal na vrtu par čre- šenj, prisodil še štiri dni. Tako ta mož postopa s prebi- valstvom na način, kakor kakšen srednjeveški graščak. Seveda, ker je hud radikalec, se mu prav ničesar ne bo zgodilo.

Sprejem Čokorila v Dubrovniku. Znani Džordže Čokorilo, ki je kot prvi po prevratu začel v Beosni na- padati Hrvate in muslimane ter je ustanovil za to list «Srpska Zora», ki pa mu ni prinesla sreče, se je vrnil iz Amerike nazaj v Jugoslavijo. V Ameriko je odšel, ker ni našel za svoje plemensko sovraštvo pravega raz- umevanja v domovini, pa ga je hotel v Ameriki med tamšnjimi Jugoslavlani razvneti. Toda slabo je nale- tel. Naši izseljenci so ga namreč kmalu spoznali in ko je zagazil v neko afero, kjer je pomagal poveriti pre- cejšnjo svoto dolarjev, so mu postala ameriška tla pre- vroča. Mislil je, da ga bomo v Jugoslaviji sprejeli z od- prtimi rokami, toda revež se je zopet zmotil. Mesto sla-

voloka se ga čakali v Dubrovniku z gnillimi jajci, s ka- terimi ga je prebivalstvo obmetavalo, ko je šel iz ladje.

Razdor med invalidi. Zadnje dni pretečenega mese- ca je bil v Splitu invalidski kongres, ki si je izbral nov centralni odbor ter sprejel resolucijo, ki nalaga odboru, da se energično zavzame za to, da vlada uzakoni inva- lidski zakon, ki je bil izdelan v Ljubljani. Če bi vlada tega ne storila, naj se jo obtoži. Istočasno je pa zboroval del srbijanskih invalidov v Beogradu. Ti invalidi tudi niso bili zadovoljni s prejšnjim centralnim odborom, a niso tudi s tem soglašali, kar se je sklepalo v Splitu. Poslali so brzojav, ki pravi, da ne pripoznajo splitskega kongresa. Ta spor se je razvlekel tudi po listih in beo- grajski «Balkan» je prvi začel razmotrivati, ali ne bi bilo dostojnejše, da se vrši kongres v Beogradu, in kon- čno je po svoji stari navadi iskal med invalidi splitske- ga kongresa — «črno-žolte». S tem je očividno namen razcepa invalidov in pa delitev na Srbe in prečane.

Organizacija železniških zdravnikov južno in dr- žavne železnice v Sloveniji je izrekla na odborovi seji dne 27. maja 1923 «Cavete» za mesto nameranih sek- cijskih železniških zdravnikov.

Na srednji kmetijski šoli v Mariboru prične drugo šolsko leto 1923-24 dne 1. oktobra. Namen srednje kme- tijske šole je, da se njeni učenci izobrazijo praktično in teoretično v kmetijski stroki tako, da morejo z uspehom voditi manjša in srednja privatna in državna posestva ter dobro upravljati državno službo kmetijske stroke. Nauk v srednji kmetijski šoli traja tri leta, a četrto leto je posvečeno izključno praktičnemu izpopolnjevanju in specializovanju. Šolsko leto traja od 1. oktobra do kon- ca julija naslednjega leta. Vsi učenci so eksternisti (iz- ven zavoda stanujoči in oskrbovani). Za učence ni pred videnih nobenih štipendij. Pogoji za sprejem so: a) starost najmanj 15, a ne preko 19 let; b) najmanj z dobrim uspehom dovršena polna meščanska šola ali nižja realka oz. gimnazija ali dvoletna nižja kmetijska šola, poslednji morajo napraviti sprejemni izpit iz slo- venskega, odnosno srbohrvatskega jezika, matematike in geometrije, fizike in zemljepisja; ako so dotičniki razun prvo navedenih šol absolvirali še kako drugo kmetijsko šolo ali kako kmet. prakso ali so predvsem kmetski sinovi, imajo prednost; c) lepo vedenje; d) državljanstvo kraljevine SHS; e) telesno in duševno zdravje, kar utanači tudi šolski zdravnik pred spreje- mom v šolo. Prošnje za sprejem, pisane lastnoročno na celo polo in kolekovane s 13 D, je poslato do 15. julija t. l. direkciji srednje kmetijske šole v Mariboru. Proš- nji je priložiti: 1. krstni list, 2. domovnico, 3. zadnje šolsko izpričevalo, 4. zdravniško izpričevalo, 5. spriče- valo o pravosti pri onih prosilcih, ki ne stopijo v šolo neposredno iz kake druge šole; 6. odpustnico pri onih prosilcih, ki prestopijo iz drugih šol; 7. kratek opis živ- ljenja. Obvestilo o rešitvi prošnje se dostavi po pošti vsakemu prosilcu.

Koliko tobaka bomo letos pridelali? Po zbranih po- datkih o količini zasejanega tobaka v naši državi je na- pravila uprava monopolov prognozo o letošnji žetvi to- baka. Po tej prognozi bi morali pridelati 20.590.600 kg tobaka v vrednosti 706.404.000 D. Ker jugoslovanski ka- dilci tolike množine ne morejo v enem letu pokaditi, bo znaten del prodan v inozemstvo. Naša vlada bo že pre- skrbela, da bo prodan najboljši tobak v inozemstvo, odnosno bodo ga obdržali za Srbijo, Slovenci bomo pa še zanaprej žvečili bukovo listje.

Vozni red, veljaven od 1. junija 1923 se dobi v Ciri- lovi tiskarni. Cena komadu 1 dinar, po pošti 40 par več. Poleg južne železnice so objavljene še sledeče proge: Celje—Dravograd, Ljubljana—Kamnik, Ljubljana Jesenice—Trbiž, Kranj—Tržič in Jesenice—Bohinjska Bistrica. Priporočamo ga zlasti turistom, ker zavzema vsled svoje ročne oblike jako malo prostora.

Reforma ali eksperiment?

Kako se godi železničarjem v Jugoslaviji, ki gla- dujejo, hodijo razčepani in od katerih še mnogo rodbin prebiva v vagnih, kjer si uničujejo zdravje in življenje, je splošno znano. Pa za to stvar ni smisla, recimo še: ni srca, ne vrše se nikake reforme.

Neki razboriti železničar je predlagal, da naj se nalepi na vsaki — tudi na brezplačni — listek kolek za 1 dinar, pa bo denarja dovolj, da se bo moglo vsaj za silo živeti. Navadni človek bi mislil, da bo ministrstvo saobračaja tak umestni nasvet s hvaležnostjo sprejelo. Toda o tem ni duha ni sluha. Pač pa se resno priprav- lja druga reforma, ki jo naj na kratko opišemo:

Med redke ugodnosti, ki jih nudi železnica svojim uslužbencem, je brezplačna zdravniška oskrba. Reči se mora, da je bila ista vsaj v Sloveniji dosedaj prav do- bra in gre slovenskemu zdravništvu vsa čast in spošto- vanje. Toda glej, pride nov referent in že hoče refor- mirati, torej izboljšati ono, kar je v redu in dobro. Dosedaj in po celem svetu se pazi na to, da je zdrav- nik kolikor mogoče lahko pristopen, da se ga more o pravem času, tudi po noči dobiti, saj vsi vemo, da bo- lezen in nesreča ne čakata, nego, da je zelo čisto potrebna prav nujna pomoč, kar se cela stvar inace žalostno konča.

Na podlagi sedanje uredbe so kot železniški zdrav- niki nastavljeni po vseh večjih krajih zdravniki, ki o- pravljajo to službo še poleg svoje glavne službe in je teh zdravnikov primeroma dovoljno, dasi so nekateri zelo obložen z železniško-zdravniško službo. Dandanes ima namreč pravico do zdravniške oskrbe ne samo u- službenec sam, nego vsa njegova rodbina: mati, oče i. t. d., kratkoma vse, kar živi pri njem in od njega. Ze- lezniški zdravniki so dosedaj bagatelno plačani in so zahtevali pravično plačilo. Kaj si pa zmisli zdravstve-

šel v ministrstvu? Reforma, redukcija! Vsi dosedanji zdravniki, ki so delali zastonj od prevrata naprej, se odstavijo, mesto njih pa se nastavijo le 3—4 zdravniki, takozvani: sekcijski zdravniki, ki bodo vedno potovali po železnici. Ni treba mnogo premišljovati, vsakdo bo sam uvidel, da delo, katero sedaj opravlja 40—50 zdravnikov, ne bo mogla nikdar upravljati le dvojica ali trojica zdravnikov! Kaj bo temu sledilo? Železničarji in njih rodbine bodo v resnici brez zdravnika, v slučaju sile pa se bodo zatekali k najbližjim neželezniškim zdravnikom in bodo bolniške blagajne morale ogromno plačevati za zdravniško delo, ki je dandanes takorekoč zastonj. Poleg tega se je izračunilo, da bi »sekcijski« zdravniki veljali 6—7krat toliko, kolikor veljajo dosedaj vsi zdravniki skupaj. Tedaj znamenita »reforma!« Sicer bo ta reforma, katero je najbolje nazvati opasen eksperiment na tako važnem delu uprave, kakoršen je železnica, itak se prav hitro izkazala kot neizvršljiva, ker je absurdna. Čudno je le pri nas, kako se v naglici sklepajo zakoni, uredbe in odredbe, ki potem ostanajo na papirju, povzročajo pa vznemirjenje, krivice in škodo. Čemu imamo neki državni zdravstveni svet, ako se delajo take važne reforme lahko od posameznih neodgovornih eksperimentatorjev?

Taki »reformatorji-vseznalci« spadajo pravzaprav v preiskavo že iz vzroka, ker ne vprašajo preje poklicanih strokovnih organov in to je v tem slučaju: državni zdravstveni svet.

Opozarjamo na to zadevo vso javnost in ministrstvo narodnega zdravja, kateremu zajedno izjavljamo, da smo pripravljeni staviti umestne predloge za ureditev zdravniške službe, kakoršno zahtevajo razmere v naši kraljevini, ki ne sme postati poiskusni kunec, nego skrbno upravljena domovina.

Toliko v poduk našim železničarjem, da se pravočasno zabrani nesreča na zdravju.

Iz Maribora.

Novi škof lavantinski. Naša škofija je izpraznjena že od 28. marca 1922. Zdaj pa poročajo listi, da je papež imenoval lavantinskim škofom dr. Andreja Karliha, bivšega škofa tržaškega. Mi novega nadpastirja spoštljivo pozdravljamo in mu želimo veliko blagoslova v njegovem novem delovanju!

Mariborska mestna hranilnica in njene tožbe. — Naša »sparkasa« ali hranilnica ima res izredno smolo. Poprej jo je spravil ob vse zaupanje pri ljudstvu dr. Irgolič s svojim postopanjem, zdaj dela celo ravnateljstvo in upravni odbor na to, da našo, že itak ubogo »sparkaso« popolnoma uničijo. Naša hranilnica ima 15 milijonov vojnih posojil. Ta posojila seveda ne ne-sejo čisto nič. Hranilnica nima nič denarja, ker vložniki ne dobijo svojega denarja iz kase, kadar bi ga potrebovali, zato seveda tudi nikdo ne prinese denarja v hranilnico. Brez denarja pa ni hranilnice. Ravnateljstvo je torej vedno v denarnih stiskah, kadar pridejo vložniki po denar. To baš ni prijetno. In oglasil se je odvetnik dr. Koderman, ki bi tudi rad zaslužil pri hranilnici nekaj »pare«, pa je dal ravnateljstvu in upravnemu odboru tale pameten nasvet: »Dragi hranilnični očetje! Hudo vam gre za denar pri »sparkasi«. Če mi dobro plačate, pa vam bom jaz priskrbel denar. Tožite stari nemški odbor, ki je podpisal ta preklicana vojna posojila, naj vam nemški odbor plača teh 15 milijonov, ki jih je zabil v vojna posojila. In glejte, naenkrat boste imeli 15 milijonov! S temi milijončki se bo dalo delati! Ali bodo imeli potem klerikalci respekt pred vami, ko se boste postavljali s temi milijončki! Kaj ne? Pa še jaz bom pri tem nekaj zaslužil in moj tovariš dr. Slokar tudi. Poznam pa paragrafe, ki govorijo za to, da prejšnji nemški odborniki morajo te milijončke plačati. Torej gospodje, premislite si!«

In res, gospodje so tuhtali, in so rekli: »Krasna ideja to. Kar izpeljate jo, gospod doktor. Kar tožite, da pridemo do denarja«. In pisarna dr. Kodermana je napravila tožbo za 15 milijonov. Tožila je kar 26 Nemcev, in ti toženi Nemci so si najeli tri advokate. Tako bo zdaj služilo pri hranilnici kar pet advokatov. Ah bo to »fletno«. Hranilnica seveda nima nobenega upanja, da bi dobila tistih 15 milijonov. Enak slučaj je bil v Ptuj. Zloglasni Ornig je tam podpisal za hranilnico vojna posojila brez sklepa ravnateljstva. Hranilnica ga je tožila na povračilo denarja, pa je propadla v tožbi in Ornig je bil oproščen, dasiravno je dal posojilo na lastno pest brez odborovega sklepa. V Mariboru pa so popolnoma pravilno sklepali o vojnem posojilu, zaradi tega se bodo toženi Nemci v Mariboru tem prej oproščeni. In če bo hranilnica tožbo izgubila, bo plačala blizu 2 milijona kron stroškov. Že samo sodnijska pristojbina ali razsodnina v tej zadevi bo stala 900.000 K! K temu pa še pride pet advokatov, ki bodo molzli hranilnica kar na pet »zizkov, in ti si bodo namolzli iz uboge »sparkase« gotovo nad 1 milijon kron. Občinski svetniki SLS so radi tega že dne 18. maja interpelirali župana, da naj župan prepreči to čisto brezupno tožbo hranilnice oziroma, sedanjí upravni svet naj prevzame sam stroške te tožbe, ako je noče umakniti. V omenjeni seji se je oglasil gospod Bureš, ki je tudi upravni odbornik Mestne hranilnice, ter je rekel, da je že odbor sam sklenil, tožbo umakniti, zato ni potrebno o tej stvari razpravljati v obč. seji. Obč. svet je takrat sklenil, da občno odločno odsvetuje tožbo. Pokazalo pa se je, da g. Bureš ni imel prav. Kajti hranilnica tožbe ni umaknila, pač pa je še teden po občinski seji vložila nov dodatni spis k prvotni tožbi. Tako torej hranilnica drvi zo pet v nove dolgove. Plačala bo okrog 2 milijona stroš-

kov! Ali jih ne bo škoda! Hranilnica ne more izplačevati vlog, za advokate pa ima denar! Naj se nikdo ne čudi, če se ljudstvo tega nesrečnega zavoda vedno bolj izogiblje in dan za dnevom dviga denar, mesto, da bi se nalagala. Ljudstvo pač nima zaupanja do hranilnice, ker ta zavod vodi sami skrahirani in »spufani« demokrati. Dokler bosta v hranilnici paševala Voglar in Vodeb, tako dolgo bo ljudstvo dvigalo denar iz nje.

Naša mestna hranilnica dela dolgove. Mestna hranilnica prizna javno v tožbi, ki jo je vložila zoper stari nemški odbor radi 15 milijonov kron, da ji gre zelo slabo. Nima denarja. Da more izplačevati vloge, si je morala izposoditi že 8 milijonov kron, morala je prositi druge hranilnice za vloge, in na zadnje je v svoji stiski prosila tudi finančno ministrstvo za 10 milijonov kron posojila, ki ga pa ni dobila. No, lepa hranilnica to, ki sama dela dolgove. Kako dolgo še bo to šlo? Seveda, če Mestna hranilnica tako neumno gospodari, da dela dolgove, potem ni čudno, da takemu zavodu nikdo več ne zaupa denarja in da vsak, ki še ima kako vlogo v hranilnici, skuša isto dvigniti in spraviti na varno, dokler je še čas. Krivdo za te razmere v hranilnici pa nosi pokrajinska uprava, ki ne poseže vmes, in pa demokrati in socialisti, ki vladajo na našem magistratu ter dajejo potuho nesposobnemu upravnemu odboru Mestne hranilnice in »ravnatelju« Vodebu.

Mariborski orjunci znatno pristriženi. Odkar sta politična oblast v Ptuj in mariborski policijski komisariat povabila na 14dnevni oddih k hotelu »Graf« tako lepo število mariborskih orjunskih razgrajčev, je po mariborskih ulicah, gostilnah in kavarnah veliko več miru in osebne varnosti kot pred tem prepotrebim nastopom oblasti. Kakor hitro so uvideli ti italijanski junaki, da ne uživajo zaščite od zgoraj, pa se bodo polagoma udali v prisiljeno ulogo miru in reda. V svoji onemoglosti se sicer zaganjajo v »Orjuni« in »Jutru« v policijskega šefa Kerševana, a to so izbruh pobalinov, katerim je oblast enkrat navila ušesa in sedaj izza voglov kričijo kot našeskana deca. Po Mariboru se je zgodilo zadnje dni od dobro organizirane tatinske bande nekaj vlomov in tatvine in sicer pri boljših ljudeh. Dolej neodkriti uzmoviči so vdrl v kakih 6 prilličnih stanovanj in odnesli v odsotnosti strank iz njih razne dragocenosti in perilo. Po orjunskih otroških pojmi je teh vlomov kriv g. policijski šef, ki mesto vlomilcev preganja od teh uzmovičev še bolj lopovske orjunce. Pa v Mariboru je res težko ločiti zgoraj omenjene vlomilce od orjuncv, ki so tudi v noči prav po tatinsko in razbojniško udrli v Cirilovo tiskarno. Orjunske poškovalce tuje lastnine v Cirilovi tiskarni je izsledila policija, bo tudi te vlomilce in potem se bodo najbrž oboji srečali kje v zaporih okrognega sodišča. Akcijska četa mariborske Orjune je presneto dobro izšolana glede vlov in to svojo brihtnost je tudi pokazala prav po tatinsko-strahopetno v praksi, forej se »Orjuna«, »Jutro« in »Tabor« ne smejo prav nič vznemirjati radi zgoraj omenjenih vlovov. Prav nič se ne bomo čudili, ako bo izsledila policija med vlomilci v privatna stanovanja razne člane akcijske čete, ker je med njimi glede poštenosti več sumljivih in radi tatvine predkaznovanih elementov ala cerkveni ropar Štoka. Mi čakamo in stojimo na straži, da se izrazimo prosto po »Orjuni«.

»Volksstimme«, ki polni svoje predale z vsemi mogočimi in nemogočimi, staro-izrezanimi ali pa globoko izmišljenimi stvarmi, ne vidi orjunaškega nasilja pod nosom in se je že parkrat izgovorila, da je to meščanska stvar, ki se delavstva ne tiče. Vidi se, da so gospodje popolnoma izgubili orijentacijo in presojo, kaj je buržoazijsko in kaj je delavsko. Orjunci tudi delavce ogrožajo, pa naj jih! Orjunci izhajajo iz meščanskih vrst in »Volksstimme« seveda ne more opaziti, kako nastopajo proti delavstvu, ker se njej zdi delavsko in proletarsko to, kar »socialistični« župan Grčar počenja pri raznih paradah in pa v družbi kakih svinjskih izvozničarjev. Lenoba je vzela tej čarobni mariborski socialistični družbi mandate, neodločnost v marsičem ji bo pa še nakopala večno sramoto.

Glasiło Grčarjevih socialdemokratov in resnicoljubnost. Grčarjev preostanek mariborskih socialpatrijotov izdaja lastno glasiło »Volksstimme«, ki je pa tako razširjeno, da ga ne pozna skoro nikdo izven Maribora. Nismo imeli navade, da bi bili polemizirali z napram javnosti čisto brezpomembnim lističem, a ker se je v svoji številki od 3. t. m. »Volksstimme« tako debelo in vedoma zlagala, jo moramo zavrniti. Ta list poroča, da je bil dovoljen naknadni kredit od 136 milijonov dinarjev v vojaške svrhe. Za ta kredit so glasovali po »Volksstimme« radikali, Nemci, klerikalci in džemijet. Oba socialista pa proti. Nadalje pravi »Volksstimme«: »So sind also unsere Klerikalen zuhause die schärfsten Antimilitaristen, im Parlament aber stimmen sie mit beiden Händen für Kriegskredite.« — Gosp. mariborski župan Grčar, ki je duševni voditelj »Volksstimme« in znan prijatelj nesrečnice, bi moral vsaj toliko prebirati klerikalcem nasprotno liste, da bi moral znati, da je zakon o ustroju vojske doslej še samo napovedan v vladni deklaraciji, da še le pride pred zbornico in se doslej niti govorilo ni o kakih vojaških kreditih, in torej klerikalci niso mogli glasovati za ta kredit, ker še ni bil niti na glasovanju. Pri naknadnih kreditih, o katerih se je glasovalo v parlamentu dne 2. t. m., ne gre za vojaške kredite, glede katerih se je izjavil v fin. odboru v imenu Jugoslovanskega kluba poslanec Vesenjaj, da bo glasoval proti. Glede glasovanja o naknadnih kreditih poroča celo »Tabor« od 5. t. m. sledeče: S tem je bila debata završena in je bil z 17 proti 13 glasovom sprejet vladni predlog o naknadnih kreditih v znesku 1 milijarde 200 tisoč dinarjev. Za predlog so glasovali radikali, Namci in džemijet, proti pa demokrati, klerikalci in muslimani. Slednje je iz-

zvalo veliko senzacijo, ker so dosedaj klerikalci in muslimani vedno glasovali z radikali. V beograjskih političnih krogih razlagajo to tako, da je radikalno-federalistični blok razbit. Naknadni kredit se bo porabil za: ministrstvo notranjih del, največji del dobi prosvetni minister, veliko pride za vrhovno državno upravo, poljeprivredno ministrstvo, finančna uprava in versko ministrstvo dobi tudi nekaj. Vojno ministrstvo ne dobi od tega kredita nič, ker še pride pred parlament novi vojni zakon, ki bo obsegal dva dela: prvi del glede ustroja vojske in drugi pa finančni. Novi vojni zakon so še le redigirali ministri in glede debat o njem je še le izvoljen odbor in se o zakonu ni debatiralo niti splošno, niti specijalno. Gospod župan Grčar, drugič bi od vas pričakovali malo več resnicoljubnosti in pismenosti.

Sodnik-orjunc. Pod tem zaglavjem smo v zadnji številki prinesli vest, da je tukajšnji sodnik g. dr. Senjor »baje član Orjune« ter smo zahtevali tozadevno preiskavo, ker bi sodnik-orjunc bil seveda nemogoč. Od merodajne in popolnoma zanesljive strani pa zdaj izve-mo, da ta vest ne odgovarja resnici. Dr. Senjor ni član Orjune, on ni naš strankar, a se politično sploh ne udeležuje, je sicer zelo strog, a popolnoma nepristranski sodnik. S tem lojalno popravljamo svoje prejšnje poročilo, ne da bi nas bil kdo k temu silil ali za to prosil.

Gimnazijska matura in sicer pismena se začne dne 7. t. m. in traja do 12. t. m. Ustmena pa bo od 19. do 23. t. m. Priglašeni je 29 maturantov in 4 maturantinke.

Matura na drž. realki bo od 7. do 11., ustmena pa od 21. do 23. t. m. Na realki je 17 maturantov.

Na državnem moškem učiteljskem se vrši pod predsedstvom višje šolskega nadzornika g. Poljanca ustmeni zrelostni izpit. Maturantov je s privatniki vred blizu 90 in bo trajala matura 14 dni. O izidu zrelostnega izpita bomo poročali.

»Glasbena Matica« bo prihodnjo nedeljo, dne 10. junija ob lepem vremenu zletela v Jarenino. Odhod iz Maribora popoldne ob 1. uri z vlakom. Gosti dobrodošli. Pevska vaja v petek.

Pri Materi božji na Gori pri Sv. Petru niže Maribora se vrši v nedeljo, dne 1. julija marijanski shod za mladeniče in može dekanij Maribor levi in desni dravski breg, Jarenina, Hoče in Sv. Lenart v Slov. gor., vsled sklepa, ki se je napravil na marijanskem shodu na binokostni pondeljek pri Sv. Jožefu nad Celjem. Razpored bo približno sledeči: Ob 9. uri zjutraj bo pridiga, nato slovesna sv. maša. Po končani sv. maši bo zborovanje na planoti zunaj cerkve. Govorila bosta dva duhovnika in en lajik, vsi priznani govorniki, kot drugi govorniki pa fante in može, ki se bodo priglasili. Opoldne bo odmor. Popoldne ob 2. uri kratka sklepna pridiga in nato pete litanije. Natančen spored se bo objavil tekom prihodnjega tedna. Mladeniči, može! Pripravljajte se in pridite v nedeljo, dne 1. julija na Goro pri Sv. Petru župnijski uradi se naprošajo, da fante in može svoje župnije povabijo na marijanski shod, da bo isti res mejdan preporeda in nove dobe slovenskega naroda. — Pripravljalni odbor.

Orliški krožek Maribor ima v nedeljo, dne 10. junija t. l. ob pol 10. uri svoj občni zbor v Lekarniški ulici šte. 6. Udeležba za vse redne članice strogo obvezna! Bog živi!

Zdravniško društvo v Mariboru ima svoj prihodnji znanstveni sestanek v četrtek, dne 7. junija ob 6. uri zvečer na kirurgičnem oddelku tukajšnje splošne bolnice. Dnevni red: 1. Primarij dr. Dernovšek: O laryngo-broncho-oesophagoskopii. 2. Demonstracije. — Zdravniško društvo v Mariboru ima prihodnjo odborovo sejo v petek, dne 8. junija ob 6. uri zvečer v kolodvorski restavraciji v Mariboru. Vsled važnosti seje se prosi, da se gospodje sigurno udeležijo. V Mariboru, 4. junija.

Mariborskim mladim ljubim! Podmladek društva Rdečega križa v Mariboru bo proslavil obletnico kraljeve poroke na ta način, da bo priredil v nedeljo, dne 10. junija t. l. cvetlični dan v prid najrevnejši mladini tukajšnjih šol. Občinstvo se naproša najprisrčneje, naj ne odklanja preprostih cvetlic, ki jih bodo tega dne razpečavali Podmladkarji, temveč naj pridno sega po njih. Vsakdo naj da, kolikor hoče sam, tudi najmanjši prispevek se bo sprejemal s hvaležnostjo.

Četrty izkaz prispevkov za električno napravo v dijsenišču v Mariboru. Gg. neimenovan dr. juris, odvetnik v Mariboru 4000 K. Fr. Božiček, župnik v Kamnici 400 K. Fr. Jarb, ravnatelj v železniški delavnici v Mariboru 400 K in neimenovan duhovnik 2000 K. Ravnateljstvo kliče vsem blagim dobrotnikom: Bog plati, in se priporoča za nadaljne darove.

Dušica.

Roman v treh delih. Angleški spisala B. Orczy. Prevedel Paulus.

13

Mučen molk je zavladal po teh neprijetnih besedah. Suzana je žalostna in zamišljena gledala predse, gospod Andrej si je nemirno poigral z vilicami, grofica Tournay pa je v ošabnem, nespravljenem ponosu sedela ravna in molčeca sredi svojih otrok. Lord Anton je pomenljivo pogledoval k Jellybandu, ki je tudi bil zelo nemiren.

»Kedaj pričakujete gospoda Percyja in soprogo?« mu je neopaženo šepnil.

»Vsak trenutek —!«

Nes mi bilo dolgo, pa je zaropotal voz na cesti. Blizu je prihajal ropot, konji so zatopotali na tlaku pred hišo, hlevar je odprl vrata ter naznanil:

«Gospod Percy in soproga sta dospela!»

V.

Margareta in Percy Blakeney.

Zaman je namigaval lord Anton gostilničarju, naj pridrži za hip nove goste v veži, zaman je hitel Jellyband zapirati vrata — prepozno je bilo.

Izredno mil, sladek glas je rahlo pevajoč zadonel v veži: «Dober dan, dragi Jellyband!» — in koj nato je vstopila Margareta Blakeney.

Bila je tistikrat na višku svoje lepote.

Njen široki klobuk, z velikimi valovečimi peresi okrašen, je rahlo osenčeval klasično začrtan obraz, obdan od svita bujnih zlatorumenih las. Sladke, skoraj otroško drobne ustnice, ravni nosek, okrogla, majhna bradica, fini vrat, — vse to je dajalo obrazu čar posebne ljubkosti in pristrčnosti. Bogata obleka iz modrega žameta je ljubko razodevala nežne črte njenega vitkega telesa. Drobno belo ročico je opirala na palčico, okrašeno s pentljo.

Z bistrim, naglim pogledom je premerila sobo. Prijazno je pokimala gospodu Andreju in je ponudila roko lordu Antonu.

«Hej, lord Tone, kaj pa vi počnete tu v Doveru?»

In koj nato se je obrnila k francoskim gostom. Njene oči, njen obraz, vse je zasijalo v neprikitem veselju in obe roki je stegnili mlademu dekletu nasproti.

«Ej —, to je pa moja mala Suzana! Kako neki ti prideš sem na Angleško, mala republikanka —? In mati tudi —!»

V vsej svoji ljubkosti in lepoti, polna pristrčnega veselja nad nepričakovanim svidenjem, je stala Margareta sredi sobe in ponujala roke znankam iz Pariza, ni mislila na kruta nasprotstva prejšnjih dni, ni opazila ošabne, razdražene jeze plemenitaške gospe Tournayjeve.

In zgodilo se je, česar sta se lord Anton in gospod Andrej bala že ves čas sem —.

S prezirno ošabnostjo na ponosnem licu je grofica Tournay položila hčerki roko na ramo in rekla:

«Suzana, rečem ti, — da mi ne govoriš s to — žensko!»

Oba mlada Angleža in tudi spoštovani Jellyband, — vsi so strmeli nad odurno predrznostjo francoske plemkinje. Tujka je bila v deželi, Andrej — Anglež — jo je s smrtno nevarnostjo pripeljal preko meje, — pa si je upala tako žalitev zabrusiti v obraz domačinki, ki je bila sicer Francozinja po rodu, toda omožena z Angležem in povrh priznana prva oseba v londonski družbi.

Margareta je prebledela, njen obraz je bil bel kakor čipke, ki so se ji ovijale krog vratu. Roka ji je trdo prijala palico in se rahlo tresla.

Pa le za trenutek.

Hudomušna posmehljivost je šinila po njenem drhtečem obrazu, fine obrvi so se ji nalahno dvignile, njene jasne modre oči so z razposajeno šegavostjo ošile plemkinjo.

«No, no, državljanka, — kake muhe vas pa dražijo?»

«Na svobodnem Angleškem smo in pravico imam, prepovedati svoji hčeri, da se vas ne sme dotakniti, — Pojdi Suzana!»

Ni pogledala več Margarete, namignila je hčerki, se globoko poklonila Angležem in veličastno odjadrala iz sobe.

(Dalje prihodnjič.)

Proda se hiša v malem mestu z lepim vrtom, pravna za vsako obrt, 4 sobe in kuhinja, na dvorišču tudi 1 soba s kuhinjo. Cena 50.000 Din. — Naslov v upravi. 2 2 257

oglašujete

Oglasnega zavoda Voršič,

Maribor, Slomškov trg 16. Pojasnila brezplačno!

Za birmance

Velika izbira gotovih oblek po nizki ceni priporoča I. VEZJAK, konfekcija, Maribor, Vetrinjska ulica 7.

Poznatí Maršnarovi limonadni praški „BRAUSE“

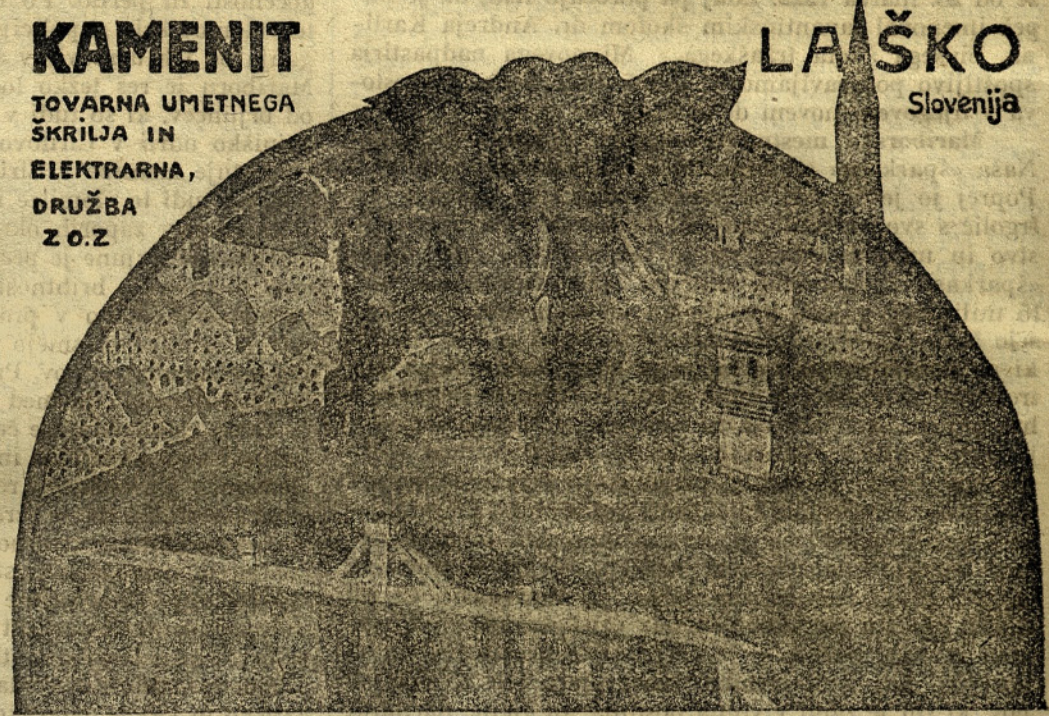
se zopet dobijo pri trdkl Josip Vitek, Ljubljana Krekov trg 8. Zastopstvo in zaloga tovarn »ORION«, Maršner. 6-12 275

Hišnik samec, trezen se išče, kateri se razumejo s konji. Ponudbe pod „trezen“ na upravo lista. 3-3 299

Velka zaloga cementa, traverz, železa in dr. po ugodnih cenah.

Pinter & Lenard 253 Maribor. 8-8

KAMENIT TOVARNA UMETNEGA ŠKRILJA IN ELEKTRARNA, DRUŽBA Z.O.Z.

KUPUJEN se vedno le najboljše in najcenejše za domačo potrebo vsakovrstno manufakturno, kakor tudi tekstilno blago pri stari in zelo znani trdkl **KAROL WORSCHÉ, Maribor, Gosposka ul. 10** Perje za postelje!

BRZOJAVNE DROGE

od 8—12 m dolge, od 13—22 cm debeline na tankem koncu
HRASTOV LES razžagan na 1 m 20 cm za tanin ter
NAVADNI JAMSKI LES rabi večje množine lesna trrdka

Ernest Marinc, Celje Kapucinska ulica 3 3-3 307

Vljudno obveščamo častito duhovščino kakor tudi naše cenjene naročnike, da se naša pisarna ne nahaja več

V MARIBORU, KOPALIŠKA ULICA ŠTEV. 9, ampak v naši novi tovarni MARIBOR, MELJE, MOTHERJEVA ULICA pri brodu.

Mariborska livarna zvonov, ing. J. & H. BÜHL

Spodnještajerska ljudska posojilnica

v Mariboru, Stolna ulica šte. 6, r. z. z n. z.

obrestuje od 1. novembra 1922 navadne hranilne vloge, katere se zamore vsak čas dvigniti

po 5%

Vloge na trimesečno odpoved po 5 1/2%, večje in stalnejše vloge po dogovoru od 6% do 6 1/2%.

2-8 939

ROSIJA-FONSIER

zavarovalna in požarovalna družba v Beogradu.

Osnovni kapital 5,000.000 dinarjev.

Družba izvršuje zavarovanja vseh vrst:

1. Zavarovanje proti požaru.
2. Zavarovanje proti posledicam telesnih nezdod.
3. Zavarovanje proti škodi po toči.
4. Zavarovanje proti vlamu in tatvini.
5. Zavarovanje vseh transportov.
6. Zavarovanje jamstvene dolžnosti.
7. Vse vrste zavarovanj življenja pod najugodnejšimi pogoji.
8. Zavarovanje stekla.

Glavno zastopstvo: MARIBOR, Aleksandrova cesta 51/II.